

LADISLAV VAŠKOVIČ
JÁN VLČKO

**OČAKÁVANIA
PODNIKATEĽSKEJ
SFÉRY
(ROZBOR VÝSLEDKOV
EKONOMICKÉHO
PRIESKUMU SOPK
2014 – 2015)**

OBSAH

ÚVOD	63
1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA PRIESKUMU A ÚDAJE O ÚČASTNÍKOCH V ROKU 2014	64
2. VYHODNOTENIE EKONOMICKÉHO PRIESKUMU	66
2.1. OČAKÁVANÉ HOSPODÁRSKE VÝSLEDKY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV (otázky 0.1 AŽ 0.19)	66
2.1.1. Očakávané výsledky podnikateľských subjektov v roku 2014	66
2.1.2. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2015	69
2.1.3. Zadlženosť a vývoj pohľadávok po lehote splatnosti	70
2.1.4. Porovnanie očakávaní podnikateľských subjektov v rokoch 2007 až 2014	71
2.1.5. Vyhodnotenie rozhodujúcich vplyvov na ekonomické výsledky respondentov	72
<i>Predbežné závery</i>	72
2.2. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA (otázky 0.20 AŽ 0.27)	73
2.2.1. Celkové hodnotenie podnikateľského prostredia (otázky 0.20 a 0.21)	73
2.2.2. Hospodárska politika štátu (otázky 0.22 až 0.24)	75
<i>Predbežné závery</i>	78
2.2.3. Návrhy opatrení pre vládu SR (otázka 0.25)	78
2.2.4. Riziká pre podnikateľskú činnosť (otázka 0.27)	81
2.3. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EURÓPSKEJ ÚNIE (otázky 0.28 až 0.31)	86
<i>Predbežné závery</i>	
ZÁVERY	86
ZOZNAM OBRÁZKOV	88
ZOZNAM TABULIEK	88
PRÍLOHA I. ŠTRUKTÚRA ANKETOVÉHO DOTAZNÍKA „EKONOMICKÝ PRIESKUM SOPK 2014 – 2015“	90

ÚVOD

Je samozrejmé, že Slovenská obchodná a priemyselná komora má veľmi silný záujem o spoznanie názorov svojich členov na prostredie, v ktorom pôsobia. Podnikateľské prostredie sa formuje dlhodobo a silne ovplyvňuje kvalitu aktivít členov komory, ich schopnosť a aj ochotu podnikať. Na druhej strane podnikateľské subjekty prispievajú k formovaniu prostredia, v ktorom pôsobia. A treba konštatovať, že kvalita podmienok pre ich pôsobenie závisí aj od toho, ako sa vedia ozvať a nahlas artikulovať svoje záujmy. Vládnuce garnitúry často presadzujú plnenie iba svojich politických cieľov, zabúdajúc, že v niektorých prípadoch majú negatívny dopad na podnikateľské prostredie. Dostať sa k nevníma dôležitá pravda, že podmienky pre podnikanie zásadne určujú a formujú konkurencieschopnosť našej ekonomiky. Či chceme, alebo nechceme, musíme rešpektovať skutočnosť, že asi 85 % hrubého domáceho produktu sa tvorí exportom na svetové trhy, kde sa neustále v makroekonomickom rozmere porovnáva konkurencieschopnosť výrobkov a služieb zo Slovenska s produktmi vyrobenými v zahraničí. A ak podnikateľské prostredie je dlhodobo nepriaznivé, tak naši výrobcovia a poskytovatelia služieb nemôžu byť dlhodobo úspešní v porovnaní so svojimi konkurentmi.

Treba ešte zopakovať, že z dlhodobej perspektívy sú zdrojom rastu nášho hrubého domáceho produktu hlavne zahraničné investície. A každý investor, hlavne ten, kto má záujem o dlhodobé pôsobenie na Slovensku, sa veľmi dôkladne zaujíma o podmienky na podnikanie. Z týchto dôvodov si je Slovenská obchodná a priemyselná komora vedomá silnej potreby zlepšovať podmienky pre činnosť nielen svojich členov, ale celého podnikateľského sektora. V spolupráci so svojimi partnermi sa snaží dlhodobo presadzovať zmeny, ktoré v konečnom dôsledku výrazne prispievajú k zlepšeniu konkurencieschopnosti Slovenska ako celku. Prvým a základným predpokladom pre formulovanie návrhov a požiadaviek je preto spoznanie názorov tých, ktorí sú na kvalite podnikateľského prostredia bytostne závislí.

Konkurencieschopnosť národných ekonomík v súčasnosti porovnáva viacero hodnotení, z najviac rešpektovaných stačí spomenúť inštitúcie, ktoré ich pripravujú – Svetové ekonomické fórum, Medzinárodný inštitút pre rozvoj manažmentu v Lausanne a Svetová banka. Tieto poskytujú podnikateľom informáciu, kde sa nachádza Slovensko v medzinárodnom porovnaní alebo len v zúženom porovnaní s našimi susedmi. A, samozrejme, tiež poskytujú argumenty pre zdôvodnenie požiadaviek na zásadné zlepšenie prostredia pre podnikanie.

Vedľa týchto hodnotení veľmi silnú výpovednú hodnotu majú aj názory a očakávania členov Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory nielen o výsledkoch svojej činnosti, ale aj ich názory na vládnú hospodársku politiku a aj niektoré aspekty vyplývajúce z nášho členstva v Európskej únii. Osobitne to platí o využívaní prostriedkov Európskej únie, ale aj o ďalších, ktoré umožňujú predstaviteľom komory získať argumenty a oprieť sa o názory a požiadavky podnikateľského sektora. Tieto poznatky umožňujú predstaviteľom SOPK prichádzať s názormi, ktoré majú oporu v členskej základni a dokončom poznaní prostredia pre podnikanie.

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA PRIESKUMU A ÚDAJE O ÚČASTNÍKOV V ROKU 2014

Ciele prieskumu boli rovnaké ako v minulých rokoch – na pravidelnej báze získať pohľad a očakávania podnikateľskej sféry na Slovensku v týchto oblastiach:

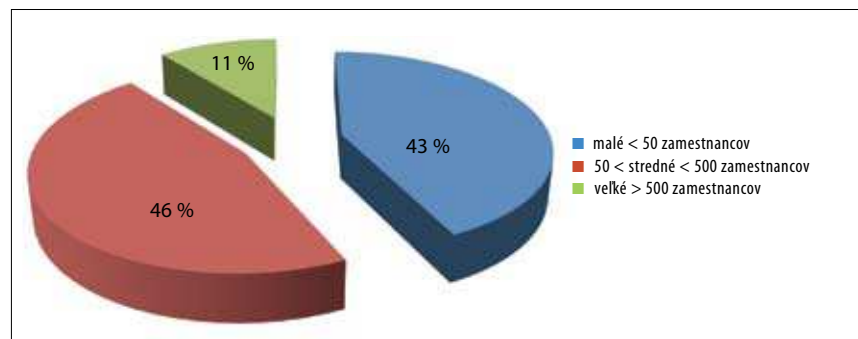
- očakávané hospodárske výsledky spoločností v prebiehajúcom roku, ich pohľad na predpokladané výsledky v nasledujúcom roku,
- hodnotenie podnikateľského prostredia v čase konania prieskumu,
- hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR a návrhy opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia,
- riziká a prekážky pre podnikateľskú činnosť,
- využívanie finančných zdrojov Európskej únie a hodnotenie procesu ich získavania.

Prieskum sa realizoval od 15. septembra do 31. októbra 2014 a obsahoval 31 otázok. Dotazník bol k dispozícii v elektronickej forme na stránke SOPK a taktiež v tlačenej podobe. V porovnaní s predchádzajúcim prieskumom boli dve otázky vynechané a tri nové zaradené, pričom sa v maximálne možnej miere rešpektovalo nenarušenie kontinuity vyhodnocovania.

Na prieskume sa zúčastnilo 240 spoločností, z toho 121 výrobných (priemysel, stavebníctvo, pôdohospodárstvo) a 119 spoločností pôsobiacich v doprave, obchode a podnikajúcich v službách. Počet účastníkov prieskumu bol rovnaký ako v roku 2011, čo je v oboch rokoch najvyšší počet respondentov od začiatkov prieskumu.

Z celkového počtu spoločností, ktoré sa zúčastnili na prieskume, bolo 103, t. j. 42,9 %, malých (do 50 zamestnancov), 111, t. j. 46,3 %, stredných (51 – 500 zamestnancov) a 26 firiem, t. j. 10,8 %, veľkých (nad 500 zamestnancov). Graficky je štruktúra respondentov podľa počtu zamestnancov znázornená na *Obrázku 1*.

Obrázok 1: Štruktúra respondentov podľa počtu zamestnancov v roku 2014

V *Tabuľke 1* je uvedená štruktúra respondentov podľa veľkosti a rozdelenia na výrobné a nevýrobné v rokoch 2007 až 2014. Počet stredných spoločností medzi respondentmi netradične prevýšil počet účastníkov spomedzi malých podnikateľských subjektov.

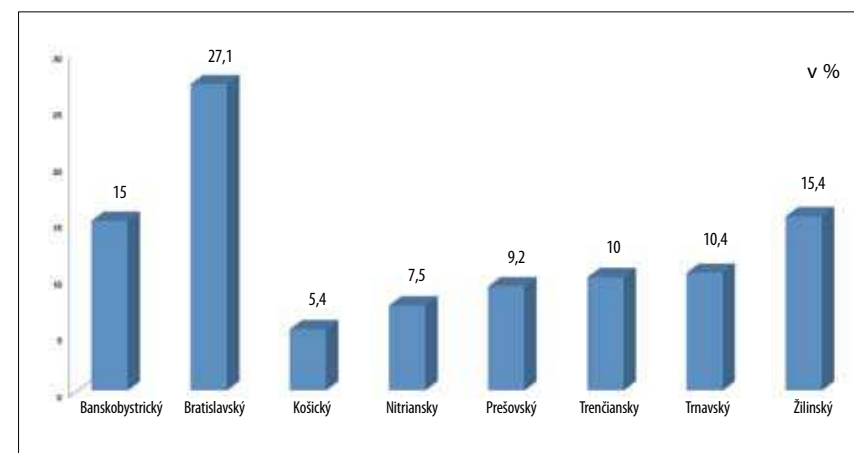
Tabuľka 1: Štruktúra respondentov v rokoch 2007 – 2014

Kategória spoločnosti	Podiel respondentov v % v rokoch prieskumu							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Malé spoločnosti	47	51	52	46	53	35	47	43
Stredné spoločnosti	35	40	38	39	35	51	35	46
Veľké spoločnosti	18	9	10	15	12	14	18	11
Výrobné spoločnosti	47	45	53	52	58	53	45	48
So zahraničným kapitálom	23	34	19	29	24	47	21	52
Počet respondentov	168	222	170	233	240	190	212	240

Podľa vlastníctva spoločností bolo 178, t. j. 74,2 %, domácich, 17 podnikateľských jednotiek, t. j. 7,1 %, bolo s účasťou zahraničného kapitálu do 50 % vrátane a 45 spoločností, t. j. 18,7 %, bolo s účasťou zahraničného kapitálu nad 50 %.

Respondenti prieskumu boli teritoriálne pomerne rovnomerne rozdelení, najvyššie zastúpenie bolo v súlade so štatistickými predpokladmi z Bratislavského kraja – 27,1 %, ďalšie kraje mali nasledovné zastúpenie: Banskobystrický kraj – 15,0 %, Košický kraj – 5,4 %, Nitriansky kraj – 7,5 %, Prešovský kraj 9,2 %, Trenčiansky kraj – 10,0 %, Trnavský kraj – 10,4 % a Žilinský kraj – 15,4 % (*Obrázok 2*).

Obrázok 2: Podiel členov SOPK zúčastnených na prieskume podľa krajov

2. VYHODNOTENIE EKONOMICKÉHO PRIESKUMU

2.1. OČAKÁVANÉ HOSPODÁRSKE VÝSLEDKY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV (otázky 0.1 až 0.19)

V tejto časti prieskumu respondenti vyjadrili svoj pohľad na hospodárske výsledky ich spoločností v roku 2014 a to dva mesiace pred skončením tohto obdobia, čiže s akceptovateľnou presnosťou. Rovnako postavené otázky boli uvedené aj pre predpokladaný vývoj ich hospodárenia v roku 2015. Otázky 0.1 až 0.15 a 0.17 dávali respondentom možnosť popísať vývoj hospodárskych ukazovateľov troma spôsobmi: *zvýši* – *ostane rovnaká* – *zniži sa*. Pri otázkach 0.18 a 0.19 bolo preddefinovaných 8 odpovedí, vyhodnocoval sa ich percentuálny podiel a následne boli zoradené od najviac uvádzaných po najmenej frekvencované. Pri otázke 0.16 sa predpokladali len dve odpovede – *áno* a *nie*.

2.1.1. Očakávané výsledky podnikateľských subjektov v roku 2014

Prostredníctvom odpovedí na otázky 0.1, 0.3, 0.5, 0.7, 0.9, 0.11, 0.13, 0.15 a 0.17 respondenti v prieskume vyjadrili svoje očakávania týkajúce sa plnenia ekonomických ukazovateľov v roku 2014.

Percentuálny podiel účastníkov prieskumu preferujúcich jednu z troch možností vývoja ekonomických ukazovateľov je uvedený v pravej časti *Tabuľky 2*. Výsledky priesku-

Tabuľka 2: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014

Ukazovatele hospodárenia spoločností	% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013			% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat - Tržby	43	40	17	43	34	23
Predaj v SR	35	44	21	32	46	22
HV po zdanení	35	37	28	38	35	27
Vývoz	26	52	22	37	39	24
Pracovníci	24	41	35	23	52	25
Priemerná mzda	54	40	6	55	35	10
Investície	31	56	13	30	48	22
Zadlženosť	15	52	33	8	60	32
Pohľadávky	16	57	27	17	68	15

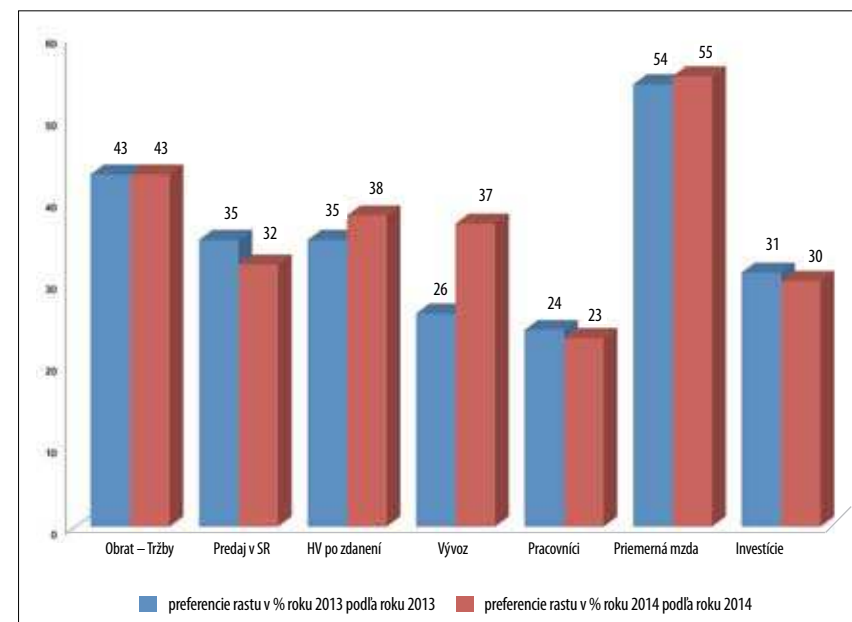

mu v roku 2014 sú porovnané s odpoveďami na rovnako formulované otázky v roku 2013, výsledky z tohto roku sú uvedené v ľavej časti *Tabuľky 2*.

Z hľadiska rozloženia očakávaní do troch možností vývoja väčšia časť respondentov predpokladá v čase hodnotenia, t. j. tesne pred koncom roka 2014, stagnáciu v 4 ukazovateľoch, rast v 3 ukazovateľoch, pokles najväčšia časť respondentov nepredpokladá ani v jednom ukazovateli. Obdobné hodnotenie v roku 2013 sa skončilo s mierne pesimistickejšim výsledkom – v dvoch ukazovateľoch sa očakával rast a stagnácia v piatich.

Percentuálne zastúpenie preferencií respondentov predpokladajúcich rast je pri prieskume konanom v roku 2013 a v roku 2014 graficky znázornené na *Obrázku 3*. Podiel účastníkov predpokladajúcich stagnáciu alebo pokles nie je pre zachovanie prehľadnosti na tomto obrázku znázornený. V prípade sledovania percentuálneho podielu respondentov predpokladajúcich rast v jednotlivých ukazovateľoch je pri porovnaní hodnotení v roku 2013 a 2014 zrejmy len veľmi mierny posun k rastu podielu pozitívnych očakávaní, prípadne je tento stav možné hodnotiť ako bez zmeny. Rozdiely medzi preferenciami rastu v roku 2013 a 2014 sa pohybujú v intervale -2 až +3 %, s výnimkou ukazovateľa vývozu, kde je rozdiel v očakávaníach až +11 %.

Obrázok 3: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014

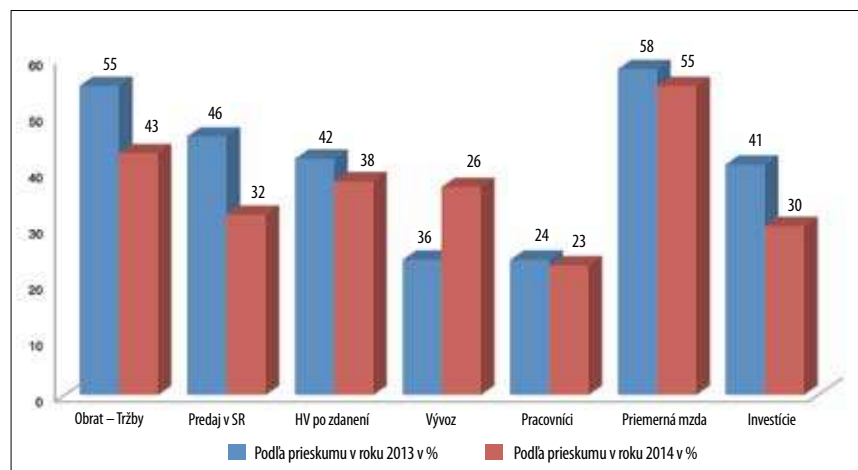

Údaje usporiadané v *Tabuľke 3* umožňujú porovnať očakávania respondentov ohľadne výsledkov v roku 2014 získané pri prieskume v roku 2013 a o rok neskoršie pri prieskume v roku 2014. V ľavej časti tabuľky sú uvedené výsledky z prieskumu v roku 2013, v pravej časti údaje získané v roku 2014.

Tabuľka 3: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014

Ukazovatele hospodárenia spoločností	% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013			% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat - Tržby	55	35	10	43	34	23
Predaj v SR	46	43	11	32	46	22
HV po zdanení	42	46	12	38	35	27
Vývoz	24	65	11	37	39	24
Pracovníci	24	62	14	23	52	25
Priemerná mzda	58	41	1	55	35	10
Investície	41	54	5	30	48	22
Zadlženost'				8	60	32
Pohľadávky				17	68	15

Obrázok 4: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014

Na *Obrázku 4* sú graficky znázornené vzájomne porovnané údaje z *Tabuľky 3*, pričom sú zachytené percentuálne podiely respondentov očakávajúcich rast jednotlivých ukazovateľov hospodárenia spoločností. U šiestich zo siedmich ukazovateľov sa znížil podiel podnikateľských subjektov predpokladajúcich pozitívny vývoj v roku 2014.

Výnimkou je len kategória vývoz, pri ktorej respondenti predpokladajú lepší výsledok v roku 2014, ako odhadovali rok predtým. Rozdiely medzi podielom respondentov preferujúcich rast ekonomických ukazovateľov podľa prieskumu v roku 2014 a rok predtým sa pohybovali v intervale -1 % až -14 %. Rast vývozu očakáva v roku 2014 o 13 % viac respondentov ako ich bolo v roku 2013. Je vhodné uviesť, že rovnaké porovnanie v minuloročnom prieskume poskytlo opačný obraz.

2.1.2. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2015

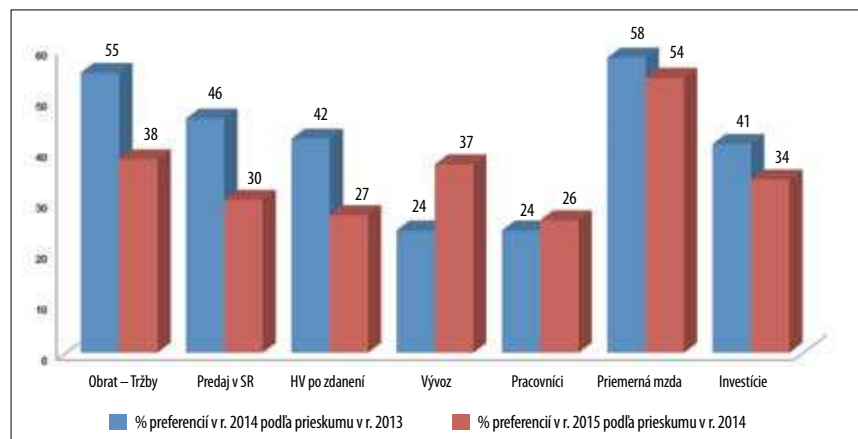
V otázkach 0.2, 0.4, 0.6, 0.8, 0.10, 0.12, 0.14 a 0.16 sa respondenti vyjadrovali k očakávaným hospodárskym výsledkom ich spoločností v roku 2015. Získané údaje sú uvedené v pravej časti *Tabuľky 4* a tieto údaje sú porovnané s predikciou pre rok 2014 získanou v roku 2013. Na *Obrázku 5* sú porovnané percentuálne podiely preferencií trendov vývoja vždy pre nasledujúci rok získané pri prieskumoch v roku 2013 a 2014. Zo siedmich hodnotených parametrov hospodárenia respondentov výrazne menšie percento respondentov predpokladá pre rok 2015 zlepšenie ukazovateľov, pokles sa prejavil v piatich ukazovateľoch, podiel respondentov predpokladajúcich rast sa zvýšil len pri objeme vývozu a počte pracovníkov.

Tabuľka 4: Porovnanie preferencií vývoja ukazovateľov hospodárenia respondentov v roku 2014 a 2015 podľa prieskumov v roku 2013 a 2014

Ukazovatele hospodárenia respondenta	% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013			% respondentov preferujúcich jednotlivé trendy v roku 2015 podľa prieskumu v roku 2014		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat - Tržby	55	35	10	38	48	14
Predaj v SR	46	43	11	30	55	15
HV po zdanení	42	46	12	27	51	22
Vývoz	24	65	11	37	49	14
Pracovníci	24	62	14	26	52	22
Priemerná mzda	58	41	1	54	40	6
Investície	41	54	5	34	44	22

Obrázok 5: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2015 podľa prieskumu v roku 2014

Tieto výsledky kontrastujú s výsledkami prieskumu v roku 2013, kde podiel respondentov očakávajúcich v nasledujúcom roku rast sa zvýšil pri piatich ukazovateľoch, v jednom stagnoval a len v jednom ukazovateli poklesol.

Pre rok 2015, v porovnaní s prieskumom konaným rok predtým, najvyšší podiel respondentov v šiestich ukazovateľoch očakáva stagnáciu, len pri vývoze a počte pracovníkov predpokladá najvyšší podiel odpovedí rast. Rozdiel v intervaloch rastu sa pohybuje od -4 % po % -17 % odpovedí, pri vývoze predpokladá o 13 % viac respondentov rast a pri ukazovateli počet pracovníkov o 2 % viac respondentov predpokladá ich nárast v roku 2015.

V prieskume z roku 2014, v ktorom respondenti vyjadrili očakávania na rok 2015, počet tých, ktorí predpokladajú pokles vo všetkých ukazovateľoch, stúpol v porovnaní s prieskumom z roku 2013 a jeho prognózou na rok 2014.

2.1.3. Zadlženosť a vývoj pohľadávok po lehote splatnosti

Ukazovateľ zadlženosti bol spracovaný osobitne, keďže tento ukazovateľ nie je možné hodnotiť jednoznačne pozitívne, prípadne negatívne pri jeho náraste bez zohľadnenia špecifického kontextu na úrovni podnikateľského subjektu.

Podľa výsledkov prieskumu výrazne väčšia časť respondentov zníži v roku 2014 svoju zadlženosť. Rast zadlženosti očakáva len 8 % respondentov (v roku 2013 to bolo 15 %), 32 % očakáva pokles (33 % v roku 2013) a u 60 % zostane výška zadlženosti na úrovni roka 2013. S vyšším použitím externých zdrojov v roku 2015 ako v roku 2014 počíta len 16 % podnikateľských subjektov, čiže 84 % neuvažuje o rozšírení týchto zdrojov.

V kategórii pohľadávok po lehote splatnosti v tomto roku ich zvýšenie očakáva 17 % spoločností (16 % v roku 2013). Pokles pohľadávok po lehote splatnosti očakáva 15 % (27 % v roku 2013) a pohľadávky na úrovni predchádzajúceho roka očakáva 68 % opýtaných.

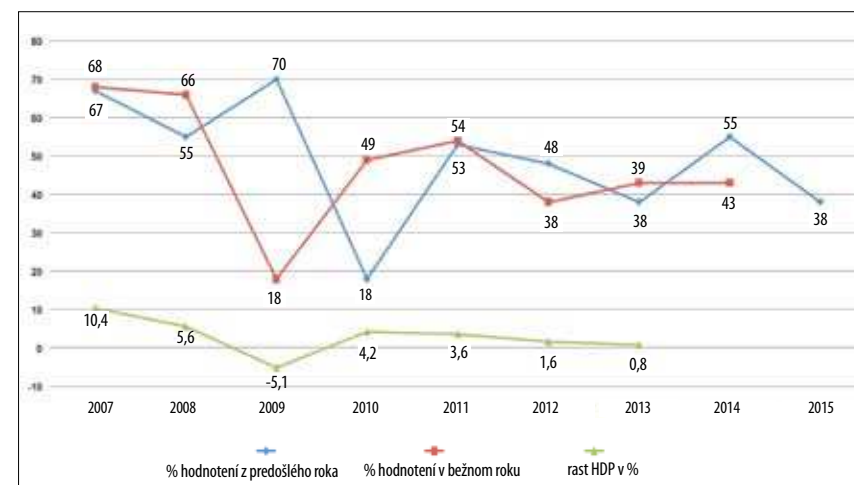
2.1.4. Porovnanie očakávaní podnikateľských subjektov v rokoch 2007 až 2014

Trend očakávaní respondentov týkajúcich sa vývoja vlastných ekonomických ukazovateľov pre rok 2013 sa výrazne odlišoval od trendu pre rok 2014. Pri hodnotení trendu vývoja väčšiny ukazovateľov v roku 2013 pre rok 2013 boli tieto hodnotenia pozitívnejšie ako prognóza z roku 2013 pre rok 2014.

Hodnotenie pre rok 2014 poukázalo na opačný trend, keď respondenti tesne pred koncom roka predpokladali horšie výsledky ako pri prognóze týchto výsledkov v roku 2013. Z tohto dôvodu boli porovnané percentuálne podiely hodnotenia rastu obratu u respondentov získané vždy ako prognóza rok predtým s očakávaním v bežnom roku. Kvôli prehľadnosti sa abstrahovalo od sledovania všetkých ukazovateľov z prieskumu a zvolil sa len jeden – obrat. Bol zvolený časový úsek spred obdobia vypuknutia krízy, t. j. od roku 2007 do roku 2015.

Na Obrázku 6 je vidieť priebeh preferencií respondentov, v grafe sú uvedené aj prírastky HDP slovenskej ekonomiky. Z uvedeného obrázku s určitými zjednodušujúcimi predpokladmi je možné odvodiť, že existuje určitá závislosť medzi trendom v očakávaní podnikateľských subjektov v bežnom roku a tempom rastu HDP.

Obrázok 6: Podiel hodnotení v % predpokladajúcich rast obratu v rokoch 2007 – 2015

2.1.5. Vyhodnotenie rozhodujúcich vplyvov na ekonomické výsledky respondentov

V otázkach 0.18 a 0.19 respondenti uvádzali vplyvy, ktoré mali najväčší dopad na ekonomické výsledky ich spoločností. V oboch otázkach si mohli vybrať tri rozhodujúce vplyvy z ôsmich preddefinovaných. Na základe spočítania identických odpovedí boli tieto faktory zoradené podľa počtu ich označenia respondentmi.

Výsledky sú uvedené v *Tabuľke 5*. Respondenti pre rok 2014 a aj pre rok 2015 predpokladajú tie isté rozhodujúce vplyvy – domáci dopyt (58 % a 57 %), zahraničný dopyt (53 % a 55 %) a náklady na pracovnú silu (35 % a 39 %). Za najmenej významný vplyv pre rok 2014 respondenti považovali nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily (8 %) a pre rok 2015 výmenný kurz eura (5 %).

Tabuľka 5: Poradie vplyvov s najväčšími dopadmi na ekonomické výsledky spoločností v rokoch 2014 a 2015

	Poradie	Názov	Podiel odpovedí v %
2014	1	Domáci dopyt	58
	2	Zahraničný dopyt	53
	3	Náklady na pracovnú silu	35
	4	Opatrenia hospodárskej politiky	33
	5	Ceny energie a surovín	29
	6	Vlastná finančná situácia	22
	7	Výmenný kurz eura	8
	8	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	8
2015	1	Domáci dopyt	57
	2	Zahraničný dopyt	55
	3	Náklady na pracovnú silu	39
	4	Opatrenia hospodárskej politiky	36
	5	Ceny energie a surovín	29
	6	Vlastná finančná situácia	17
	7	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	9
	8	Výmenný kurz eura	5

Predbežné závery:

- 1) Pri porovnaní odhadov rastových preferencií v roku 2013 a 2014 prezentovaných pred koncom bežného roka došlo len k veľmi miernym zmenám pri očakávaní vlastných ekonomických výsledkov respondentov. Tí očakávajú v roku 2013 a 2014 rovnaký trend vývoja vlastných ekonomických ukazovateľov.

- 2) Percentuálny podiel odpovedí predpokladajúcich rast ekonomických ukazovateľov pre rok 2014 sa v prieskume v tom istom roku len mierne znížil pri všetkých ukazovateľoch okrem vývozu a počtu pracovníkov oproti výsledkom prieskumu konanému v roku 2013, pre rok 2014.
- 3) Podiel respondentov očakávajúcich rast ukazovateľov ich hospodárenia pre rok 2015 sa znížil v porovnaní s prieskumom v roku 2013 ohľadne vývoja v roku 2014, očakávania podnikateľských subjektov v roku 2014 pre rok 2015 sú výrazne pesimistickejšie v porovnaní s prieskumom realizovaným v roku 2013, pre rok 2014.
- 4) V roku 2014 očakávajú podnikateľské subjekty zníženie zadlženosti a ani v roku 2015 neočakáva rozhodujúca väčšina zvýšenie zadlženosti, takisto respondenti neočakávajú výraznejšie zvýšenie pohľadávok po lehote splatnosti.
- 5) Podnikateľské subjekty očakávajú, že najväčší vplyv na ich výsledky v roku 2014 a aj v roku 2015 bude mať domáci dopyt nasledovaný zahraničným dopytom.

2.2. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA (otázky 0.20 až 0.27)

Podnikateľské prostredie posudzovali respondenti v troch oblastiach:

1. Celkové hodnotenie podnikateľského prostredia v roku 2014 a očakávanie pre rok 2015
2. Posúdenie hospodárskej politiky vlády SR a návrhy opatrení pre vládu SR
3. Vyhodnotenie rizík pre podnikateľskú činnosť

2.2.1. Celkové hodnotenie podnikateľského prostredia (otázky 0.20 a 0.21)

V prvej otázke respondenti hodnotili podnikateľské prostredie v roku 2014 v porovnaní s rokom 2013. Kvalitu prostredia mohli hodnotiť ako *priaznivú* – zostávajúcu na rovnakej úrovni – *nepriaznivú*. V druhej otázke vyjadrili svoje očakávania pre rok 2015 pomocou rovnakej škály hodnotení.

Názory na úroveň podnikateľského prostredia v roku 2014 sú naďalej negatívne, aj keď došlo k miernemu zvýšeniu počtu pozitívnych hodnotení na 4 % z 2 % v roku 2013, pričom negatívne hodnotenia mierne poklesli z 56 % na 53 %.

V *Tabuľke 6* je uvedené vnímanie podnikateľského prostredia od roku 2007 do roku 2014.

Na *Obrázku 7* je pre prehľadnosť znázornený len vývoj podielu kladného hodnotenia podnikateľského prostredia od roku 2008 do roku 2014. Je vidieť, že zatiaľ čo strmý pokles podielu kladných hodnotení v rokoch 2008 a 2009 je spojený

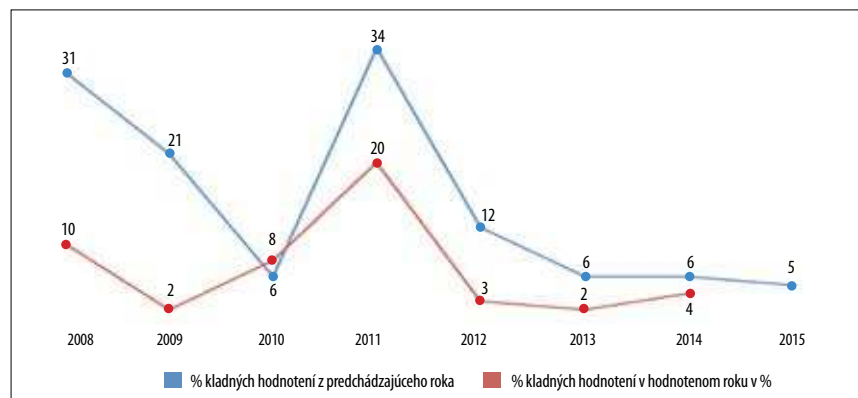

s prepuknutím ekonomickej krízy, v rokoch 2010 až 2014 je pokles zrejme spojený hlavne s vnímaním prijatých, resp. neprijatých opatrení na zlepšenie stavu vládnucimi garnitúrami.

Tabuľka 6: Hodnotenie podnikateľského prostredia v rokoch 2007 – 2014

Obdobie prieskumu vnímania podnikateľského prostredia	Vnímanie podnikateľského prostredia v % respondentov ako:		
	Priaznivé	Stagnujúce	Nepriaznivé
Prieskum v 2007 aké bude v 2008	31	43	26
Prieskum v 2008 aké bolo v 2008	10	60	30
Prieskum v 2008 aké bude v 2009	21	54	25
Prieskum v 2009 aké bolo v 2009	2	27	71
Prieskum v 2009 aké bude v 2010	6	59	35
Prieskum v 2010 aké bolo v 2010	8	56	36
Prieskum v 2010 aké bude v 2011	34	38	28
Prieskum v 2011 aké bolo v 2011	20	55	25
Prieskum v 2011 aké bude v 2012	12	59	29
Prieskum v 2012 aké bolo v 2012	3	47	50
Prieskum v 2012 aké bude v 2013	6	26	68
Prieskum v 2013 aké bolo v 2013	2	42	56
Prieskum v 2013 aké bude v 2014	6	57	37
Prieskum v 2014 aké bolo v 2014	4	43	53
Prieskum v 2014 aké bude v 2015	5	54	41

Obrázok 7: Vnímanie podnikateľského prostredia ako priaznivého v rokoch 2008 – 2015

Podobne očakávania respondentov vzťahujúce sa na kvalitu podnikateľského prostredia v roku 2015 sú pesimistické, len 5 % očakáva zlepšenie, 54 % predpokladá stagnáciu a 41 % zhoršenie. V porovnaní s prieskumom v roku 2013 sa negatívne očakávania ešte zvýšili, došlo k veľmi miernemu zníženiu podielu kladných odpovedí o 1 % a k zvýšeniu negatívneho očakávania o 4 %.

Na Obrázku 7 znázornená krivka očakávaní kvality podnikateľského prostredia ukazuje, že respondenti s výnimkou roka 2010 pri prognóze vývoja pre nasledujúci rok vždy predpokladali lepšie prostredie, ako ho napokon v tom roku hodnotili dva mesiace pred jeho koncom.

Predbežné závery:

- 1) Podnikateľské subjekty naďalej negatívne hodnotia podnikateľské prostredie, aj keď hodnotenie roka 2014 vykazuje voči roku 2013 mierne zlepšenie.
- 2) Očakávania pre rok 2015 sú najhoršie od roku 2008 – zlepšenie podnikateľského prostredia očakáva len 5 % respondentov.

2.2.2. Hospodárska politika vlády (otázky 0.22 až 0.24)

V odpovedi na otázky „Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády?“ a „Považujete komunikáciu vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora za pozitívnu?“ respondenti volili medzi štyrmi možnosťami: pozitívne – neutrálne – negatívne – neviem posúdiť. Otázka „Má sa SR finančne podieľať na riešení zadĺženia niektorých štátov eurozóny a tým aj na ochrane eura v SR?“ bola do prieskumu zaradená druhýkrát a poskytovala možnosť štyroch odpovedí: áno – áno za podmienok garantujúcich návratnosť pôžičky – nie – neviem.

Hospodárska politika vlády SR je hodnotená negatívnejšie ako v predchádzajúcom roku. Na otázku „Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády SR?“ odpovedali len 3 % respondentov, že pozitívne (v roku 2013 to boli 4 %). 31 % respondentov hodnotilo hospodársku politiku neutrálne (49 % v roku 2013), 55 % negatívne (44 % v roku 2013) a 12 % respondentov nevedelo posúdiť uvedenú otázku.

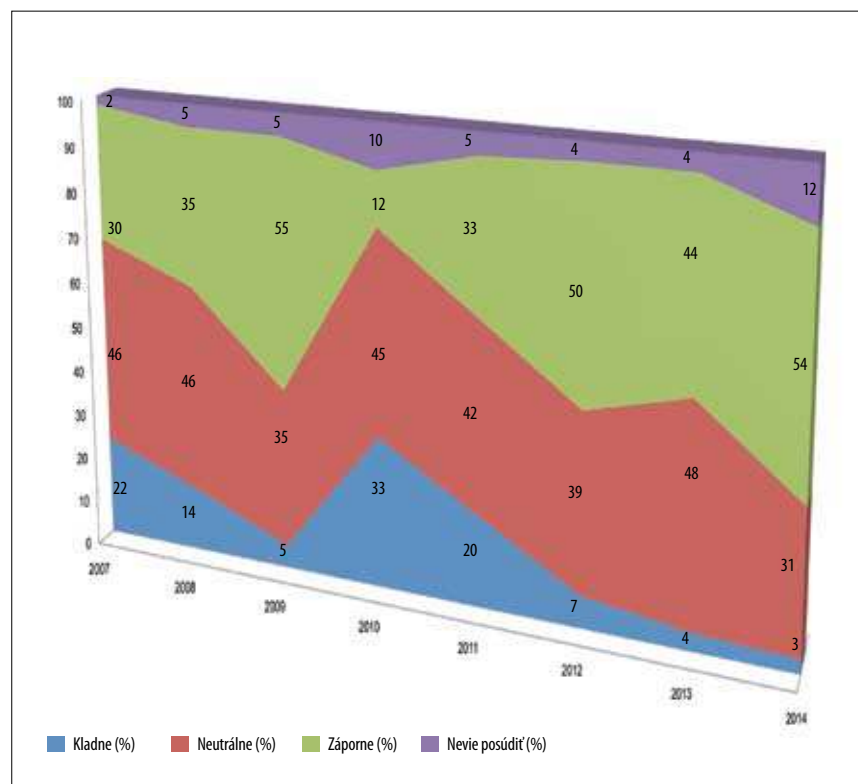
Z dlhodobého hľadiska, t. j. od roku 2007 je to najnižšie pozitívne hodnotenie hospodárskej politiky vlády a zároveň s najväčším podielom negatívneho hodnotenia (Tabuľka 7 a Obrázok 8). Iba v roku 2009 počas vrcholiacej krízy bol podiel negatívnych hodnotení rovnaký – 55 %.

Komunikáciu vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora považuje 5 % respondentov za pozitívnu, 25 % za neutrálnu, 44 % za negatívnu a 25 % nevedelo posúdiť uvedenú otázku.

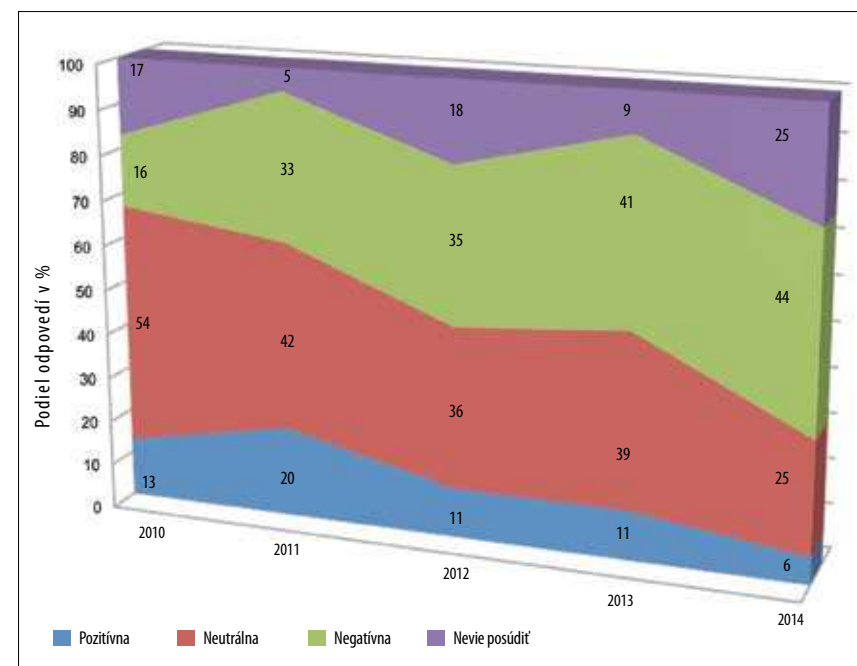
Podobne ako pri hodnotení hospodárskej politiky vlády je oblasť komunikácie hodnotená najnegatívnejšie od roku 2010 (Tabuľka 8 a Obrázok 9), a to z hľadiska najnižšieho podielu kladných odpovedí a aj najvyššieho podielu záporného hodnotenia.

Tabuľka 7: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2014

Rok hodnotenia	Hodnotenie vlády respondentmi v %			
	kladne	neutrálne	záporne	nevie posúdiť
2007	22	46	30	2
2008	14	46	35	5
2009	5	35	55	5
2010	33	45	12	10
2011	20	42	33	5
2012	7	39	50	4
2013	4	48	44	4
2014	3	31	54	12

Obrázok 8: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2014

Tabuľka 8: Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2014

Charakter hodnotenia	Podiel odpovedí v %				
	2010	2011	2012	2013	2014
Pozitívna	13	20	11	11	6
Neutrálna	54	42	36	39	25
Negatívna	16	33	35	41	44
Nevie posúdiť	17	5	18	9	25

Obrázok 9: Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2014

Na otázku, či sa má Slovenská republika finančne podieľať na riešení zadlženia niektorých štátov – členov eurozóny a tým aj na ochrane eura v SR, odpovedali len 4 % respondentov, že áno (v roku 2013 to bolo 15 % respondentov), 74 % respondentov odpovedalo áno s podmienkou návratnosti poskytnutých prostriedkov (v roku 2013 to bolo 75 % respondentov), 13 % respondentov nesúhlasí s podieľaním sa Slovenska na riešení tejto problematiky (6 % v roku 2013) a 9 % nevedelo posúdiť uvedenú otázku.

Všeobecne je zrejмый medziročný trend k skepse pri posudzovaní účasti SR na riešení zadlženia niektorých štátov eurozóny.

Predbežné závery:

- 1) Hospodársku politiku vlády SR kladne hodnotí najnižšie percento podnikateľskej verejnosti od roku 2007, pričom záporne ju hodnotí najvyšší podiel respondentov.
- 2) Komunikáciu vlády SR hodnotí pozitívne tiež najnižšie percento podnikateľských subjektov, pričom toto hodnotenie má trvalo zostupný rast.
- 3) Pri posudzovaní spoluúčasti Slovenska pri pomoci členom eurozóny sa v medziročnom porovnaní prejavuje rastúca skepsa respondentov.

2.2.3. Návrhy opatrení pre vládu SR (otázka 0.25)

Na otázku, „Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska podnikateľov by mohli prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia?“, respondenti mohli navrhnúť najviac tri opatrenia. Viaceré návrhy boli uvedené v takej podobe, že ich zaradenie spadalo do viacerých tematických okruhov, v takom prípade boli vyhodnotené podľa najvýraznejšej akcentácie problému.

Najväčšiu početnosť v prieskume mali okruhy opatrení navrhovaných respondentmi, ktoré boli ovplyvnené prijatými opatreniami vlády SR na konsolidáciu a zníženie deficitu verejných financií, zmenami v Zákonníku práce, zvýšením daní a odvodov, ale i ďalšími vonkajšími okolnosťami. Viaceré navrhované opatrenia, podobne ako v predošlých prieskumoch, sa tematicky prekrývali s definovaním rizík pre podnikateľskú činnosť.

Návrhy na zlepšenie podnikateľského prostredia tvorili tieto tematické okruhy:

- **Zníženie daňového a odvodového zaťaženia podnikateľov** (cca 60 respondentov)
 - zachovať, resp. vrátiť sa k rovnej sadzbe dane z príjmov v budúcnosti, zdaňovanie vyšších príjmov riešiť zvýšením nezdanielnej čiastky, nezvyšovať dane,
 - znížiť cenu práce znížením odvodového zaťaženia, zjednodušiť odvodový systém,
 - znížiť sadzu DPH a prijať účinné opatrenia na zabránenie daňovým únikom, najmä pri DPH, daň realizovať až po zaplatení faktúry, resp. úhrade pohľadávky, znížiť sadzbu DPH pre oblasť podpory cestovného ruchu,
 - urýchliť vytvorenie jedného miesta na výber daní a odvodov a znížiť tak administratívne zaťaženie podnikateľov, zjednodušiť výkazníctvo súvisiace s daňami a odvodmi,
 - znížiť daňové a odvodové zaťaženie bánk a vybraných subjektov, zrušiť daňové licencie.

- **Zlepšenie vymáhateľnosti práva** (cca 40 respondentov)
 - prijímať jednoduché a zrozumiteľné právne normy, ktoré majú vplyv na podnikanie, zabezpečiť ich stabilitu,
 - prijať opatrenia na zrýchlenie riešenia obchodných sporov, zreformovať súdnictvo,
 - prijať efektívne opatrenia na zlepšenie platobnej disciplíny.
- **Skvalitnenie legislatívy, zníženie administratívnej zaťaženia a neúnosnej byrokracie** (cca 30 respondentov)
 - obmedziť novelizácie jestvujúcich zákonov s výnimkou tých, ktoré ich výrazne zjednodušia,
 - realizovať efektívne opatrenia na zníženie administratívnej záťaže podnikania,
 - realizovať komplexnú elektronickú komunikáciu podnikov s orgánmi štátnej a verejnej správy, prepojiť existujúce registre orgánov štátnej správy,
 - zefektívniť štátnu a verejnú správu, obmedziť politické nominácie v úradoch štátnej správy,
 - zvýšiť decentralizáciu, vrátane presunu finančných prostriedkov na nižšie úrovne riadenia a samosprávy.
- **Zlepšenie podmienok na trhu práce** (cca 20 respondentov)
 - vrátiť Zákonník práce do pôvodnej podoby v záujme zvýšenia flexibility na trhu práce,
 - prijímať aktívne opatrenia na podporu a rozvoj podnikania, ktoré umožnia zvyšovanie zamestnanosti, resp. znižovanie nezamestnanosti,
 - prijať opatrenia na obmedzenie čiernej práce,
 - zastaviť rast, resp. znížiť minimálnu mzdu a viazať ju na produktivitu práce, stanovenie jej výšky ponechať na dohodu sociálnych partnerov na podnikovej úrovni.
- **Skvalitnenie vzdelávacieho systému, reforma odborného školstva** (cca 20 respondentov)
 - zreformovať vzdelávací systém s cieľom zvýšenia jeho kvality
 - zvýšiť najmä kvalitu stredného odborného školstva a odborov štúdia vo väzbe na strednodobé a dlhodobé potreby na trhu práce.
- **Podpora domácich podnikateľských subjektov, podpora exportu** (cca 20 respondentov)
 - efektívne podporovať malých a stredných podnikateľov, podporiť inovatívne projekty, podporiť firmy vytvárajúce nové pracovné miesta, podporiť dostupnosť finančných zdrojov na rozvoj podnikania,

podporovať etické podnikanie, podporovať exportujúce malé a stredné firmy prostredníctvom efektívnej proexportnej politiky štátu, vrátane finančného krytia exportných aktivít, zvýšiť aktivity štátu k lepšej kooperácii podnikov v zahraničí,

- poskytovať transparentné a rovnaké investičné stimuly pre domáce a zahraničné podniky na rozšírenie výroby, služieb a zamestnanosti,
- skvalitniť ochranu domáceho trhu aj pred dovozom tovarov s dumpingovými cenami z tretích krajín.

● **Zníženie cien energií pre podnikateľov** (cca 15 respondentov)

- výrazne znížiť ceny energií na Slovensku
- úpravy cien regulovať „nezávislým“ Úradom pre reguláciu sieťových odvetví.

● **Verejné obstarávanie a zníženie korupcie a klientelizmu v tejto oblasti**

- (cca 15 respondentov)
- zvýšiť transparentnosť verejného obstarávania na centrálnej úrovni i na úrovni regiónov,
 - prijať účinné opatrenia na obmedzenie korupcie a klientelizmu najmä pri zákazkách štátu a verejnej správy, zvýšiť osobnú zodpovednosť úradníkov zodpovedných za obstarávanie,
 - zverejňovať všetky zmluvy so štátom a obcami,
 - zvýhodniť tuzemských výrobcov a dodávateľov vo verejnom obstarávaní, dbať na kvalitu.

● **Zlepšenie využívania verejných zdrojov a zdrojov Európskej únie**

- (cca 15 respondentov)
- stanoviť jasné priority rozvoja ekonomiky SR pre využívanie zdrojov Európskej únie,
 - zlepšiť čerpanie a efektívne využitie fondov Európskej únie na projekty, ktoré zvýšia konkurenčnú schopnosť slovenskej ekonomiky,
 - urýchliť výstavbu diaľničnej a cestnej siete a podporiť ďalšie infraštruktúrne projekty pre rozvoj regiónov,
 - realizovať rozvojové impulzy pre stavebníctvo, bytovú výstavbu, cestovný ruch aj zo zdrojov Európskej únie,
 - príspevky z eurofondov uhrádzať v zmluvne dohodnutých termínoch, zjednodušiť administratívu.

Okrem uvedených okruhov navrhovaných opatrení niektorí respondenti uviedli tieto ďalšie námety na zlepšenie podnikateľského prostredia:

- prijať zákon o štátnej službe, zefektívniť a zlacniť štruktúru štátnej a verejnej správy, viac šetriť v štátnej správe,
- zrušiť zákon o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch, znížiť pokuty v zákone o potravinách,
- podporiť poľnohospodársku výrobu na Slovensku, zvýšiť dotácie do poľnohospodárstva na úroveň priemeru Európskej únie,
- zvýšiť investície na rozvoj vedy a výskumu, podporovať inovácie, prepojiť výskumnú a vývojovú základňu s výrobnými podnikmi,
- zlepšiť prístup podnikov k finančným zdrojom a úverom.

Opatrenia zhoršujúce podnikateľské prostredie (otázka 0.26)

Na otázku, „Ktoré opatrenia vlády SR zhoršujú podnikateľské prostredie?“, respondenti najčastejšie uvádzali nasledovné opatrenia:

- zákony, ktoré zvyšujú daňovú a odvodovú zaťaženosť (cca 70 respondentov),
- neriešenie problémov nízkej vymáhateľnosti práva a prejavov korupcie a klientelizmu, vysoká byrokracia, nestabilita legislatívy (cca 50 respondentov),
- posledná novelizácia Zákonníka práce, ktorá znížila flexibilitu na trhu práce (cca 30 respondentov),
- neprimerané zvyšovanie minimálnej mzdy,
- pomalé riešenie problémov pri verejnom obstarávaní, neprehľadné výberové konania,
- nedostatočná motivácia pre ľudí, aby pracovali (sociálne zákony),
- súčasná vysoká cena energií,
- zlá platobná disciplína všeobecne, ale i zo strany štátnych orgánov,
- vysoká administratívna záťaž podnikania,
- nezmyselné sankcie medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou,
- každé opatrenie vlády, ktoré v konečnom dôsledku zaplatí podnikateľ.

2.2.4. Riziká pre podnikateľskú činnosť (otázka 0.27)

Zámerom pri položení tejto otázky bolo zistiť názory podnikateľskej verejnosti na riziká, ktoré predstavujú najväčšie ohrozenie jej cieľov. Tie mohli respondenti určiť pomocou 16 preddefinovaných rizík a tiež stanovením a uvedením ďalších podľa vlastného zváženia, ktoré dopĺňali riziká pevne pomenované v prvej časti.

Ku každému riziku mohli respondenti priradiť jeden zo štyroch stupňov dôležitosti: *rozhodujúci* – *vysoký* – *mierny* – *nemá vplyv*. Takto sa na základe vyhodnotenia odpo-

vedí všetkých respondentov získalo poradie rizík podľa najväčšieho počtu odpovedí zaraďujúcich to ktoré riziko do skupiny s rozhodujúcim a vysokým stupňom dôležitosti. Stupne *rozhodujúci* a *vysoký* boli v súlade s dlhodobou metodikou považované za rovnocenné, lebo v porovnaní so stupňami *mierny* a *nemá vplyv* lepšie vyjadrujú názor na uvedené riziko.

Takto získané výsledky za rok 2014 boli zoradené do *Tabuľky 9*. Je príznačné, že pri medziročnom porovnaní výsledkov s výsledkami za rok 2013, nedošlo v poradí na prvých

Tabuľka 9: Podiel odpovedí v % stupňa dôležitosti u hodnotených rizík v roku 2014

Poradie podľa súčtu prvých dvoch stupňov	Názov rizika	Podiel odpovedí v % v stupni dôležitosti			
		Rozhodujúci	Vysoký	Mierny	Nemá vplyv
1	Vysoká daňová a odvodová zaťaženosť	37	45	13	5
2	Nízka vymáhateľnosť práva	37	44	9	10
3	Klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní	40	25	19	16
4	Tolerancia štátnej správy pri porušovaní zákonov	15	48	24	13
5	Pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy	28	33	16	23
6	Nedostatočná ochrana domáceho trhu v SR	14	47	23	16
7	Pokles domáceho dopytu	19	38	26	17
8	Rast cien vstupov, najmä cien energií	17	31	39	13
9	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	14	28	32	26
10	Legislatívne požiadavky zo strany EÚ	4	37	47	12
11	Nepružný, byrokratický postup EÚ inštitúcií	3	30	42	25
12	Politika odborov	1	29	40	30
13	Činnosť inštitúcií zastrešujúcich podnikateľov	3	20	49	28
14	Vysoké úrokové miery	4	15	45	36
15	Kurzová pozícia eura k doláru a iným menám	4	13	52	31
16	Sociálne nepokoje	3	11	40	46

štyroch miestach k žiadnej zmene. Ako najvyššie riziko pre podnikateľskú činnosť hodnotili respondenti v roku 2013 a aj v roku 2014 „Vysoké daňové a odvodové zaťaženie“, nasledované zhodne v oboch rokoch „Nízkou vymáhateľnosťou práva“ a „Klientelizmom a korupciou pri verejnom obstarávaní“. Ako štvrté riziko bola tiež zhodne v porovnaní s predošlým rokom uvedená „Tolerancia štátnej správy pri porušovaní zákonov“.

Tento výsledok potvrdilo aj vyhodnotenie rizík pre podnikateľskú činnosť v časovom horizonte rokov 2007 až 2014 (*Tabuľka 10*). V tomto hodnotení za 8 rokov bolo poradie rizík pre podnikateľskú činnosť zhodne na prvých troch miestach. Do *Tabuľky 10* bolo zaradených len 9 rizík posudzovaných ako najvyššie.

Skutočnosť, že podnikateľská verejnosť považuje dlhodobu a stabilne za najvyššie tie isté riziká, je možné považovať za jednoznačné potvrdenie skutočnosti, že počas ôsmich rokov nedošlo v týchto oblastiach k náprave.

Tabuľka 10: Poradie vybraných rizík pre podnikateľskú činnosť v rokoch 2007 – 2014

Názov rizika	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Súčet umiestnení
Vysoká daňová a odvodová zaťaženosť	2	1	2	4	5	1	1	1	17
Nízka vymáhateľnosť práva	3	4	4	2	2	2	2	2	21
Klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní	5	5	3	3	1	5	3	3	28
Pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy	7	8	5	6	3	3	7	5	44
Rast cien vstupov, najmä energií	1	2	11	7	5	6	6	8	46
Pokles domáceho dopytu	8	7	6	10	7	4	5	7	54
Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	4	3	10	13	8	9	10	9	66
Vysoké úrokové miery	10	10	15	12	11	12	12	14	96
Politika odborov	11	11	16	15	14	13	14	12	106

Účastníci prieskumu využili možnosť uviesť ďalšie prekážky, resp. riziká pre podnikateľskú činnosť. Najvyššie priority v tejto skupine priradili týmto:

- *nesystémová podpora zahraničných investorov na úkor domácich,*
- *nedostatočný prístup k finančným zdrojom,*
- *dlhodobá svetová hospodárska recesia, sťažený prístup na svetové trhy,*
- *zlá školská politika, ktorá vedie k vysokej nezamestnanosti absolventov škôl,*
- *kríza na Ukrajine a nezmyselné sankcie EÚ voči Ruskej federácii a opačne,*
- *nedostatočná podpora vedy a výskumu,*

- nedostatočná komunikácia pracovníkov štátnych inštitúcií s podnikateľským sektorom pri príprave legislatívy v oblasti podnikania,
- absencia dlhodobej stratégie rozvoja ekonomiky a podnikania.

Predbežné závery:

- 1) Návrhy opatrení pre vládu na zlepšenie podnikateľského prostredia sa opakujú s miernymi úpravami viacerých rokov. Svedčí to o tom, že tieto problémy sa dlhodobo neriešia.
- 2) Opakovane sú medzi najčastejšie frekventovanými opatreniami „Zníženie daňového a odvodového zaťaženia“, „Zlepšenie vymáhateľnosti práva“, „Zníženie administratívnej zaťaženia a neúnosnej byrokracie“.
- 3) Pri výpočte opatrení zhoršujúcich podnikateľské prostredie zo strany štátu je to opäť „Zvýšenie daňového a odvodového zaťaženia“, „Nízka vymáhateľnosť práva“. Ďalej sa uvádza neprimerané zvyšovanie minimálnej mzdy, zníženie flexibility na trhu práce a viaceré ďalšie.
- 4) V rokoch 2007 – 2014 dlhodobo sú za najväčšie riziká pre podnikateľskú činnosť považované vysoké daňové a odvodové zaťaženie, nízka vymáhateľnosť práva a klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní.

2.3. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EURÓPSKEJ ÚNIE (otázky 0.28 až 0.31)

V hospodárstve Slovenska získalo významnú pozíciu financovanie projektov prostredníctvom finančných zdrojov Európskej únie. Aj z tohto dôvodu, tak ako v predchádzajúcich siedmich rokoch, aj v poslednom prieskume sa monitoroval záujem podnikateľskej sféry o využívanie finančných zdrojov Európskej únie. Názory respondentov sú uvedené v *Tabuľke 11*.

Ako vyplýva z prieskumu, mierne, na 46 %, poklesol počet kladných odpovedí respondentov, ktorí sa hodlajú uchádzať o zdroje z fondov Európskej únie aj v ďalšom období. Tento údaj však nevybočuje z dlhodobého priemeru, keďže za posledných sedem rokov osciloval okolo 50 %.

Určitú stabilitu dlhodobo vykazuje aj podiel kladných odpovedí na otázku, či podnikatelia disponujú dostatkom relevantných informácií o využívaní zdrojov Európskej únie. Je zaujímavé, že 54 % respondentov uviedlo, že má dostatok relevantných informácií o využívaní fondov Európskej únie, ale len 6 % kladne odpovedalo na otázku, či sú dostatočne informovaní o podmienkach pre nové rozpočtové obdobie.

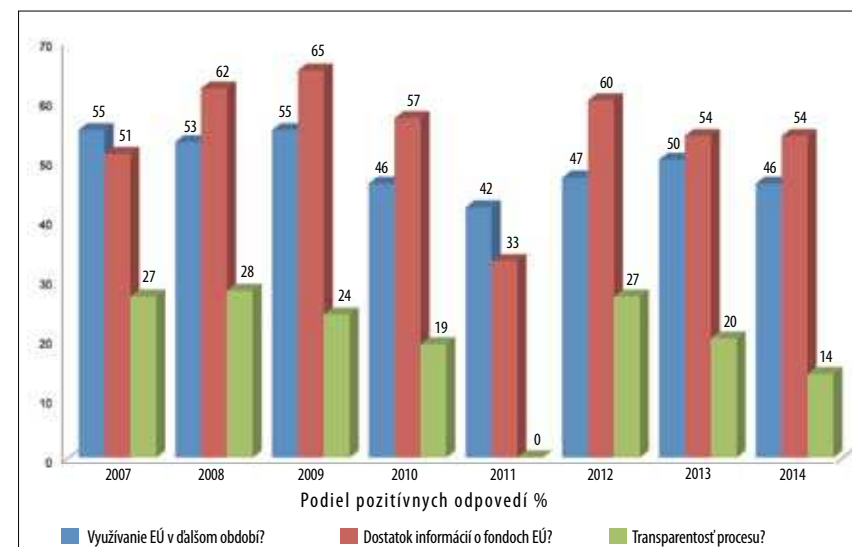
Pri vnímaní transparentnosti procesu využívania zdrojov Európskej únie došlo k ďalšiemu poklesu pozitívneho hodnotenia nielen v porovnaní s predošlým rokom, ale aj v dlhodobom hodnotení, keď 16 % odpovedí je najnižší podiel kladných odpovedí.

Tabuľka 11: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2014

Otázky	Odpovede v % v roku prieskumu															
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie
Bude vaša spoločnosť využívať štrukturálne fondy EÚ i v ďalšom období?	55	45	53	47	55	45	46	54	42	58	47	53	50	50	46	54
Máte dostatok relevantných informácií o využívaní fondov EÚ?	51	49	62	38	65	35	57	43	33	67	60	40	54	46	54	46
Predpokladáte, že celý proces využívania fondov EÚ bude transparentný?	27	73	28	72	24	76	19	81	n	n	27	73	20	80	14	86

Obrázok 10: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2014

Podiel pozitívnych odpovedí na otázky 0.28 až 0.30 v rokoch 2007 – 2014 je graficky znázornený na Obrázku 10.

Predbežné závery:

- 1) Až 84 % respondentov považuje proces využívania zdrojov Európskej únie jednoznačne za netransparentný.
- 2) Prieskum upozornil na určitú nedostatočnú informovanosť podnikateľskej verejnosti o využívaní zdrojov Európskej únie, keď 46 % respondentov sa domnieva, že nemá dostatok relevantných informácií, a až 52 % je presvedčených, že sú nedostatočne informovaní o podmienkach v novom rozpočtovom období.

ZÁVERY

1. Pri porovnaní odhadov rastových preferencií podnikateľských subjektov v roku 2013 a 2014 prezentovaných pred koncom bežného roka došlo len k veľmi miernym zmenám, očakávania sa v zásade nezmenili.
2. Pri očakávaní ekonomických výsledkov pre rok 2014 podiel respondentov s pozitívnym pohľadom na vlastné ekonomické výsledky v tom istom roku sa oproti prieskumu konanému v roku 2013 s prognózou na rok 2014 znížil.
3. Očakávania podnikateľských subjektov sú pre rok 2015 výrazne pesimistickejšie v porovnaní s minuloročným prieskumom.
4. Podnikateľské subjekty očakávajú, že najväčší vplyv na ich výsledky v roku 2014 a aj v roku 2015 bude mať domáci dopyt, nasledovaný zahraničným dopytom.
5. Účastníci prieskumu naďalej veľmi negatívne hodnotia podnikateľské prostredie, aj keď hodnotenie roka 2014 vykazuje voči roku 2013 mierne zlepšenie.
6. Očakávania pre rok 2015 sú najhoršie od roku 2008 – zlepšenie podnikateľského prostredia očakáva len 5 % respondentov.

7. Hospodársku politiku vlády SR kladne hodnotí najnižšie percento podnikateľskej verejnosti od roku 2007, navyše ju záporne hodnotí aj najvyšší podiel respondentov.
8. Komunikáciu vlády SR hodnotí pozitívne tiež najnižšie percento podnikateľských subjektov, pričom toto hodnotenie má trvalo zostupný rast.
9. Pri posudzovaní spoluúčasti Slovenska na pomoci členom eurozóny sa v medziročnom porovnaní prejavuje rastúca skepsa respondentov.
10. Návrhy opatrení pre vládu zo strany podnikateľských subjektov sa opakujú s miernymi úpravami viacero rokov. Svedčí to aj tom, že tieto problémy sa dlhodobo neriešia.
11. Opakovane sú medzi najčastejšie frekventovanými navrhovanými opatreniami pre vládu „Zníženie daňového a odvodového zaťaženia“, „Zlepšenie vymáhateľnosti práva“ a „Zníženie administratívnej zaťaženia a neúnosnej byrokracie“.
12. Za najväčšie riziká pre podnikateľskú činnosť sú považované vysoké daňové a odvodové zaťaženie, nízka vymáhateľnosť práva a klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní. Tieto tri činitele sú najviac negatívne hodnotené v celom období 2007 - 2014.
13. Proces využívania zdrojov Európskej únie označilo 84 % respondentov ako netransparentný.
14. Pomerne veľa účastníkov prieskumu upozorňuje na určitú nedostatočnú informovanosť podnikateľskej verejnosti o využívaní zdrojov Európskej únie, osobitne o podmienkach v novom rozpočtovom období.

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1: Štruktúra respondentov podľa počtu zamestnancov v roku 2014	64
Obrázok 2: Podiel členov SOPK zúčastnených na prieskume podľa krajov	65
Obrázok 3: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014	67
Obrázok 4: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014	68
Obrázok 5: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2015 podľa prieskumu v roku 2014	70
Obrázok 6: Podiel hodnotení v % predpokladajúcich rast obratu v rokoch 2007 – 2015	71
Obrázok 7: Vnímanie podnikateľského prostredia ako priaznivého v rokoch 2008 – 2015	74
Obrázok 8: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2014	76
Obrázok 9: Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2014	77
Obrázok 10: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2014	85

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Štruktúra respondentov v rokoch 2007 – 2014	65
Tabuľka 2: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014	66
Tabuľka 3: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2014	68
Tabuľka 4: Porovnanie preferencií rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013 a v roku 2015 podľa prieskumu v roku 2014	69
Tabuľka 5: Poradie vplyvov s najväčšími dopadmi na ekonomické výsledky spoločností v rokoch 2014 a 2015	72
Tabuľka 6: Hodnotenie podnikateľského prostredia v rokoch 2007 – 2014	74
Tabuľka 7: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2014	76
Tabuľka 8: Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2014	77

Tabuľka 9: Podiel odpovedí v % stupňa dôležitosti u hodnotených rizík v roku 2014	82
Tabuľka 10: Poradie vybraných rizík pre podnikateľskú činnosť v rokoch 2007 – 2014	83
Tabuľka 11: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2014	85

PRÍLOHA I.

ŠTRUKTÚRA ANKETOVÉHO DOTAZNÍKA „EKONOMICKÝ PRIESKUM SOPK 2014 – 2015“

Sektor, v ktorom podnikáte:

- výroba ()
doprava, obchod, služby a iné ()

I. OČAKÁVANÉ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY NAŠEJ SPOLOČNOSTI

Obrat – tržby

0.1 Celkový obrat v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

0.2 Očakávame, že celkový obrat sa v roku 2015:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

Predaj na domácom trhu

0.3 Príjmy z predaja na domácom trhu v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostanú rovnaké ()
znížia ()

0.4 Očakávame, že príjmy z predaja na domácom trhu sa v roku 2015:

- zvýši ()
ostanú rovnaké ()
znížia ()

Hospodársky výsledok po zdanení

0.5 Hospodársky výsledok po zdanení v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

0.6 Očakávame, že hospodársky výsledok po zdanení sa v roku 2015:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

Vývoz

0.7 Príjmy z vývozu v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýšia ()
ostanú rovnaké ()
znížia ()

0.8 Očakávame, že príjmy z vývozu sa v roku 2015:

- zvýšia ()
ostanú rovnaké ()
znížia ()

Pracovníci

0.9 Počet pracovníkov v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

0.10 V roku 2015 očakávame, že počet pracovníkov sa:

- zvýši ()
ostane rovnaký ()
zníži ()

Priemerná mzda

0.11 Priemerná nominálna mzda v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostane rovnaká ()
zníži ()

0.12 Očakávame, že v roku 2015 sa priemerná nominálna mzda:

- zvýši ()
ostane rovnaká ()
zníži ()

Investície

0.13 Úroveň investícií v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši ()
ostane rovnaká ()
zníži ()

0.14 Očakávame, že v roku 2015 sa naša úroveň investícií:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zniži

Podiel tržieb zo zahraničia

0.15 Podiel tržieb zo zahraničia na celkových tržbách v roku 2013 je:

- 0 % – 30 %
- 31 % – 70 %
- 71 % – 100 %
- nevyvážame do zahraničia

Zadlženosť

0.15 Zadlženosť našej spoločnosti v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zniži

0.16 Uvažujete v roku 2015 s vyšším použitím externých zdrojov ako v roku 2014?

- áno
- nie

Pohľadávky

0.17 Pohľadávky po lehote splatnosti sa v roku 2014 sa v porovnaní s rokom 2013:

- zvýšia
- ostanú rovnaké
- znižia

0.18 Plánujeme uplatniť voči našim dlžníkom exekúciu:

- áno
- nie
- neviem posúdiť

Vplyvy na ekonomické výsledky

0.18 Najväčší vplyv na ekonomické výsledky našej spoločnosti v roku 2014 v porovnaní s rokom 2013 mali tieto činitele (uvedte maximálne 3 odpovede):

- domáci dopyt
- zahraničný dopyt
- náklady na pracovnú silu
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily
- výmenný kurz eura
- ceny energií a surovín
- vlastná finančná situácia
- opatrenia hospodárskej politiky

0.19 Očakávame, že najväčší vplyv na ekonomické výsledky našej spoločnosti v roku 2015 budú mať tieto činitele (uvedte maximálne 3 odpovede):

- domáci dopyt
- zahraničný dopyt
- náklady na pracovnú silu
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily
- výmenný kurz eura
- ceny energií a surovín
- vlastná finančná situácia
- opatrenia hospodárskej politiky

II. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Podnikateľské prostredie

0.20 Celkové podnikateľské prostredie v roku 2014 je v porovnaní s rokom 2013:

- priaznivé
- ostalo rovnaké
- nepriaznivé

0.21 Očakávame, že v roku 2015 bude celkové podnikateľské prostredie :

- priaznivé
- ostane rovnaké
- nepriaznivé

Hospodárska politika štátu

0.22 Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády SR?

- pozitívne
- neutrálne
- negatívne
- neviem posúdiť

0.23 Považujete komunikáciu vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora za

- pozitívnu
- neutrálnu
- negatívnu
- neviem posúdiť

0.24 Má sa Slovenská republika finančne podieľať na riešení zadlženia niektorých štátov – členov eurozóny, a tým aj na ochrane eura v SR?

- áno
- áno, za podmienok garantujúcich návratnosť pôžičky
- nie
- neviem

0.25 Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska vašej spoločnosti by mohli prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia (vymenujte maximálne 3 prioritné):

-
-
-

0.26 Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska vašej spoločnosti zhoršujú podnikateľské prostredie (vymenujte maximálne 3 najzávažnejšie):

-
-
-

Riziká pre podnikateľskú činnosť

0.27 Z hľadiska vplyvu na podnikateľskú činnosť priradujeme stupeň dôležitosti nasledovným rizikám (označte x -om):

	<i>rozhodujúci</i>	<i>vysoký</i>	<i>mierny</i>	<i>nemá vplyv</i>
● pokles domáceho dopytu	()	()	()	()
● pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy	()	()	()	()
● rast cien vstupov, najmä rast cien energií v SR	()	()	()	()
● vysoké úrokové miery	()	()	()	()
● vysoká daňová a odvodová zaťaženosť	()	()	()	()
● nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	()	()	()	()
● klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní	()	()	()	()
● nízka vymáhateľnosť práva	()	()	()	()
vtolerancia štátnej správy pri porušovaní zákonov	()	()	()	()
● legislatívne požiadavky zo strany EÚ	()	()	()	()
● nedostatočná ochrana domáceho trhu v SR	()	()	()	()
● nepružný, byrokratický postup európskych inštitúcií	()	()	()	()
● kurzová pozícia eura k doláru a iným menám	()	()	()	()
● sociálne nepokoje	()	()	()	()

- politika odborov () () () ()
- činnosť inštitúcií zastrešujúcich podnikateľov () () () ()
- iné (vymenujte) () () () ()

III. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EÚ

0.28 Bude vaša firma spoločnosť požadovať a využívať štrukturálne fondy EÚ v ďalšom období?

- áno ()
- nie ()

0.29 Máte dostatok relevantných informácií o využívaní fondov EÚ?

- áno ()
- nie ()

0.30 Predpokladáte, že celý proces využívania fondov EÚ bude transparentný?

- áno ()
- nie ()

0.31 Ako ste informovaný o štruktúre, podmienkach a zameraní čerpania štátnej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v novom rozpočtovom období 2014 – 2020 (Partnerská dohoda)?

- veľmi dobre ()
- dobre ()
- nedostatočne ()

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE:

(budú použité pri hromadnom spracovaní dotazníkov ako triediace znaky) označte x-om

I. Veľkosť spoločnosti

- malá (do 50 zamestnancov) ()
- stredná (51 – 500 zamestnancov) ()
- veľká (nad 500 zamestnancov) ()

II. Vlastníctvo

- domáce vlastníctvo ()
- zahraničný podiel do 50 % vrátane ()
- zahraničný podiel nad 50 % ()

III. Charakter spoločnosti (podľa prevažujúcej činnosti)

priemysel	()
stavebníctvo	()
pôdohospodárstvo	()
doprava	()
obchod	()
služby	()
finančné služby	()
školsťvo, vzdelávanie a iné	()

IV. Kraj, v ktorom sa nachádza sídlo alebo rozhodujúca prevádzka vašej spoločnosti:

Bratislava	()
Banská Bystrica	()
Košice	()
Nitra	()
Prešov	()
Trenčín	()
Trnava	()
Žilina	()

POZNÁMKY:

POZNÁMKY:

POZNÁMKY:

*Táto publikácia vznikla vďaka podpore
Nadácie na podporu vzdelávania a ekológie*

18. ročník konferencie

**ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ PROPORCIE
VÝVOJA EKONOMIKY SLOVENSKA V ROKU 2015
Z POHĽADU PODNIKOV
27. JANUÁRA 2015**

podporili
PARTNERI PODUJATIA

vúje

MEDIÁLNY PARTNER

VLADIMÍR MARIAK
**ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ
RÁMCE VÝVOJA
SLOVENSKEJ EKONOMIKY
V ROKU 2015**

LADISLAV VAŠKOVIČ
JÁN VLČKO
**OČAKÁVANIA PODNIKATEĽSKEJ SFÉRY
(ROZBOR VÝSLEDKOV
EKONOMICKÉHO PRIESKUMU SOPK 2014 – 2015)**

Počet strán: 104
Prvé vydanie
e-mail: sopkurad@sopk
www.sopk.sk
Vydala: Slovenská obchodná a priemyselná komora
Bratislava 2015

ISBN 978 - 80 - 89105 - 61 - 8